

ชาติ ๖

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๒

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

พระพุทธเจ้าเกิดแต่ละครั้งพระองค์เดียว เห็นไหม อย่างครูบาอาจารย์ก็เหมือนกัน หัวหน้าไ้ เป็นพระแล้วยังเป็นหัวหน้าอีก หัวหน้าคุณเลห่มุ่คณะ งานหลวงปู่มัน เขาไปนิมนต์อาจารย์มหาบัว “ถ้า นิมนต์เรา ต้องนิมนต์พระทั่วประเทศไทย” เห็นไหม ถ้าจะนิมนต์หลวงตาต้องนิมนต์พระทั่วประเทศ ไทยเลย ท่านรับผิดชอบหมู่คณะทั้งหมดใจ นี่มันถึงว่าบารมีใหญ่ บารมีใหญ่เราก็ต้องคิดอย่างนั้น นี่ หลักของศาสนา ถ้าท่านมาต้องควรเป็นอย่างนั้นก่อน คุณอย่างนั้นเลย เรามันพวกเล็กน้อยกัน

บุญกุศลข้างนอกนะ เราชาวพุทธ บุญกุศลเป็นบุญกุศล แต่นี่บุญกุศลมันเป็นเครื่องขับพาให้ เราดำเนินไป เห็นไหม บุญกุศลอาจารย์บอกว่า “ถ้าเรายังตาย-เกิดอยู่ ให้บุญกุศลพาเกิด มันจะได้ไม่ต้องทุกข์ยากมากนัก” คนต้องตายต้องเกิดทั้งหมด บุญกุศลพาเกิดใจ เราก็อาศัยบุญกุศลไป

แต่พอภavanaเข้าไป ภavanaเข้าไป คนถามบ่อยเลย “ตอนเช้านี้กำลังภavanaจะดีเลย จะต้อง ขึ้นมาใส่บาตร อะไรมีคุณค่ามากกว่ากัน?” บอก “นั่นกิเลสมันหลอก!” ลูกใส่บาตรเลย เวลานั่งทั้งคืน มันไม่ลง แต่เวลาจะทำคุณงามความดีมันจะลง อันนั้นกิเลสมันหลอก

แต่ถ้าเราลงนะ มันจะลงมันลงไปเลย ปล่อยให้มันลงไป เพราะว่าให้ท่านร้อยหนพันหนไม่ เท่ากับมีศีลบริสุทธิ์หนึ่ง ศีลบริสุทธิ์ร้อยหนพันหนไม่เท่ากับสมาธิหนึ่ง เห็นไหม จิตเข้าไป ความสงบหนหนึ่ง อันนี้บุญกุศลมันก็มีตรงนี้ด้วยนะ ผ่านข้ามพ้นจากบุญและบาปไป บุญกุศลทำให้เรา อยากรู้ได้ อยากรู้

แต่มันเป็นจริง มรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด อย่างเช่นฟังธรรม เห็นไหม เราฟังธรรม “มหาภูต รูป ๕” ดิน น้ำ ลม ไฟ มหาภูตรูป ๕ เห็นไหม ชาติ ๕ ใจ คนเรานี้ทุกคนจะบอกเลยว่า เราเข้าใจกันอยู่

แล้วเรื่องคนนะ กายกับใจ ใจคือความรู้หยาบๆ ความรู้จ๋า มา แล้วเวลามันเป็นบัญญัติ เห็นไหม มีธาตุ ๔ คนเราเกิดมานี้มีขันธ ๕ กับธาตุ ๔ ธาตุนี้เป็นรูปๆ มหาภูตรูป ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ ไฟนี้เป็นพลังงานใช้ไหม? ไฟนี้เป็นพลังงาน เวลาคนตายนี้ลมขาดก่อน เห็นไหม ลมขาด ไฟ ไฟที่เผาให้ร่างกายอบอุ่นนี้ มันก็น้อยไปๆ จนแข็ง เห็นไหม ธาตุไฟ ธาตุลม

ทีนี้ถ้าเราว่าถ้าพลังงาน ธาตุไฟนี่ต้องเป็นพลังงานไหม? เป็น เป็นพลังงานธาตุ เห็นไหม เราว่าพลังงาน เวลาเทศน์กันเขาสอนกันเรื่องพลังงาน เรื่องความคิด เรื่องอะไรนี่เป็นพลังงานไป เป็นวัตถุไป แต่มันมีอีกอันหนึ่งไง ธาตุ ๖ ใจ ธาตุรู้กับอากาศธาตุ ลม ลมกับอากาศคนละอัน ลมเป็นลมนะ ลมมันแปรปรวนมันแปรปรวน แต่ถ้าอากาศธาตุ อวกาศ พอออกไปออกซิเจนมันไม่มีนะอวกาศ อากาศในโพรงกระดูก กับธาตุรู้ เห็นไหม ธาตุรู้กับพลังงานกับธาตุไฟอันเดียวกันหรือเปล่า? ธาตุรู้กับธาตุไฟ เห็นไหม ธาตุไฟ ธาตุทั่วไป แต่ธาตุรู้ ใจตัวรู้ที่ว่าพระสารีบุตรพูดไว้ในพระไตรปิฎกใจ ชีวิตคืออะไร ใจ “ชีวิตคือไออุ่น”

ไออุ่นกับไฟมันคนละอัน เพราะไออุ่นนั้นมันมีชีวิตใจ พลังงานที่มีชีวิต พลังงานที่รับรู้สุขรู้ทุกข์ กับธาตุไฟ ไฟมันเผาอะไรไปมันไม่รู้เรื่องเลย ตัวไฟมันเผาอะไรไปไม่รู้เรื่องเลย มันเผาไปๆ มันทำลายหมด

แต่คนที่มิตีมีสัมปชัญญะ คนที่ฉลาด ควบคุมไฟนั้นอยู่ในขอบเขต เป็นประโยชน์กับโลก เห็นไหม ควบคุมไฟนั้นเป็นประโยชน์ เพราะไฟนั้นมันไม่รู้สุข มันไม่รู้ในตัวมันเอง มันเป็นธาตุเฉยๆ แต่สสารของธาตุรู้มันเป็นธาตุที่มีชีวิตใจ มันคนละธาตุใช้ไหม มันถึงว่าเป็นธาตุรู้กับธาตุไฟ ถึงว่าธาตุ ๖ ใจ

ถ้าว่าธาตุ ๖ ถ้าเราว่าพลังงานของโลก คือว่าเวลาเข้าใจใจ ถ้าเราเข้าใจเรื่องธรรมะ เราฟังเข้าใจ หยาบ กลาง ละเอียด เห็นไหม ความหยาบๆ คือว่าเราศึกษาสุตมยปัญญาเข้ามา แล้วพอมาวิปัสสนาไป เห็นไหมว่าธาตุไฟ มันจะน้อยออกน้อยใจตรงนี้ไง ดิน น้ำ ลม ไฟ เห็นไหม มันก็ดิน น้ำ ลม ไฟมีอยู่

มนุษย์เราก็เหมือนดิน น้ำ ลม ไฟ มันมองคุณค่าของศาสนาต่ำเกินไป แทนจะไม่มีอะไรเลย ดิน น้ำ ลม ไฟ เหนือ ร่างกายเราเป็นดิน น้ำ ลม ไฟ แต่มันคลุกเคล้ากันไปด้วยกรรมไง กรรมทำให้เกิด เป็นมนุษย์ แต่มันแปรสภาพกลับไปแล้วนี่ ที่นี้สถานะของมนุษย์มันได้มา

แต่ถ้าเอากรรมเอาบุญญัตติเข้ามา ปริมาณเข้ามาแยกแยะมนุษย์ไง ระหว่างธาตุ ๔ กับขั้น ๕ ออกไป เห็นไหม ขั้น ๕ นั่นคือธาตุรู้ละ เพราะธาตุรู้มันเป็นไออุ่น มันเป็นความคิดออกมา มันรู้สุขรู้ ทุกข์ขึ้นมา แต่เวลาแยกเข้าไปเป็นธาตุ ๖ อีกธาตุหนึ่ง เป็นธาตุ ๖ เห็นไหม แต่ถ้าเป็นธาตุ ๔ มันออกมา เป็นธาตุ ๔ มันก็เป็นวัตถุไปหมด ความเข้าใจของใจที่จะไปแก้ทุกข์มันเข้าถึงไม่ได้ มันไปติดอยู่ที่ เปลือกใจ ติดที่ระบบใจ ติดอยู่ที่ภายนอก

แต่ถ้าเราพิจารณากาย เวลาเขาพิจารณาด้วยกันเพื่ออะไร ให้เห็นความแปรสภาพของกาย เห็น ใหม ธาตุ ๔ มันเป็นกาย มันไม่ใช่ใจ แต่ใจวิปัสสนากาย วิปัสสนากายจนกายนั้นแปรสภาพออกไป ความเข้าใจของใจต่างหาก มันไปปล่อยสภาพกายอันนั้น ธาตุทั้ง ๔ นั้นเขาไม่รู้เรื่องของเขาเลย เขา เป็นไปตามความเป็นไปของเขา ความเป็นไปของเขา เขาแปรสภาพของเขาอยู่อย่างนั้น เขาเพียงแต่มีส่วนหนึ่งผสมมาเป็นเราเท่านั้นเอง ส่วนหนึ่งของธาตุดิน เห็นไหม

เวลาคนมนุษย์ตายไป ที่ว่าเกิด-ตาย เกิด-ตายในวัฏจักร พระพุทธเจ้าถึงบอกว่า “คนๆ หนึ่งเกิด มานั่งอยู่บนกองกระดูก” นั่งอยู่บนกองกระดูกนะ ทุกข์อยู่บนกองกระดูก เพราะคนเราเคยเกิดเคยตาย ซ้ำซ้อนกันมา ธาตุดินมันซ้ำซ้อนกันมา มันแปรสภาพมาตลอดอยู่อย่างนั้น แล้วการเกิดที่ไม่มีวิญญูะ อันนั้นมันสะสมเข้าไปอยู่ที่ธาตุรู้ ตัวที่ธาตุรู้ เห็นไหม ถึงว่าจิตมันมี ๒ ชนิด

ความรู้วิญญูณมี ๒ ชนิด มีจิตมีวิญญูณ วิญญูณในขั้น ๕ วิญญูณรับรู้ โสตวิญญูณ ฆาน วิญญูณ วิญญูณรับรู้ วิญญูณรับรู้นี้เพราะเราเป็นมนุษย์ เราถึงมีขั้น ๕ แล้วเทวดามีขั้น ๔ ความ รู้เขาที่ต่างออกไปแล้ว พรหมก็มีขั้น ๑ ความผัสสะของเขาต่างออกไปกับเราแล้ว เวลาที่เกิด การตายออกมาอย่างนี้ สถานะของการรับรู้ขั้น ๕ นี้มันถึงว่าครอบไว้ ครอบอะไร?

วิญญาณมี ๒ วิญญาณ ก็วิญญาณตัวที่ว่าธาตุรู้ตัวนั้นใจ นั่นคือปฏิสันธิวิญญาณใจ จิตปฏิสันธิ
 วิญญาณที่ว่ามันย่อยสลายออกไป เห็นไหม สัญญาความจำได้หมายรู้ในชาตินี้ จำมาๆ แล้วมันก็เก็บเข้า
 ไป ลงเข้าไปรวมอยู่ที่ใจ ใจนั้นแทบจะไม่รับรู้อะไรเลย ต้องคิดขึ้นมามันถึงจะออกมากระทบออกมา
 เป็นสัญญา แล้วค่อยใคร่ครวญออกมาข้างนอก นั่นคือว่ามันเป็นขอบเขตของมนุษย์ใจ

เราคิดได้กับขอบเขตของมนุษย์ สิ่งที่เราเคยไป สัญญามันจะจำได้หมายรู้กับสิ่งที่เราเคยไป
 เราเคยเห็น เราเคยพบมา ทีนี้ไอ้สิ่งที่ว่ามันมากกว่านั้น มันอยู่ในใจที่เราเข้าไปไม่ถึง เห็นไหม นั่นนะ
 วิญญาณปฏิสันธิ ถึงว่านั่นคือตัววิชา ธาตุรู้มันอยู่ตัวนั้น ตัวธาตุรู้ แต่ธาตุรู้กับธาตุคิน ธาตุน้ำ ธาตุลม
 ธาตุไฟ มันคนละธาตุ ถึงแบ่งเป็นธาตุ ๖ กับธาตุ ๔ นี้เราคิดแต่ว่าธาตุ ๔ มันจะให้เห็นว่าตัวธาตุไฟกับ
 ตัวธาตุรู้มันคนละตัว มันคนละชนิดกันเลย มันไม่เกี่ยวกัน ไอ้ตัวธาตุรู้ในหัวใจเรานี้

ถ้ามันคิดทางวิทยาศาสตร์มันก็คือธาตุไฟ มันให้พลังงานเหมือนกัน ให้พลังงานมาให้ใจนี้
 อบอุ่น แต่เวลาพลังงานที่มันกินเข้าไป อย่างเช่นธาตุไฟ ของร้อนเข้าไปให้ร่างกายอบอุ่น ต่างกันไหม?
 นี้ธาตุไฟ อันนั้นเป็นธาตุไฟ แต่ธาตุรู้มันก็เหมือนธาตุไฟ เพียงแต่สื่อใจ มันสื่อโดยตรงนี้ใจ

มันถึงว่าให้เห็นเข้าไปว่ามันคนละอันกัน ถึงว่าพลังงานที่ว่าทางวิทยาศาสตร์เขาบอกใจ ว่า
 มนุษย์เท่ากับถ่านไฟฉายก้อนหนึ่ง ตัวพลังงานทำให้มนุษย์หรือคอมพิวเตอร์ จะทำให้มนุษย์มีแค่
 พลังงานตัวนั้นตัวเดียว พลังงานตัวนั้นเป็นพลังงานมันก็เท่ากับธาตุไฟ มันเท่ากับธาตุไฟนะ ธาตุไฟ
 เพราะไฟพลังงานนี้พลังงานปฐมเราเกิดขึ้นมา เราหาขึ้นมาได้ แต่ไอ้ตัวธาตุรู้ที่มันรับรู้ขึ้นมา แล้วมันยัง
 มหัศจรรย์นะ มันยังหมุนไป หมุนเวียนไปตายในวัฏสงสาร หมุนเวียนของมันออกไป ไอ้ตัวธาตุรู้ใจ

นี่ฟังธรรมแล้วพิจารณาเข้ามา ถึงสุตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภวานามยปัญญา ความเห็นตาม
 ภวานามยปัญญาอันนั้น ความเห็นตามภวานามยปัญญามันต้องย้อนกลับเข้าไป ทีนี้มันไม่มีเริ่มต้น มัน
 มีว่าแค่ไหนเป็นปริยัติใจ ถ้าปฏิบัติไปแล้วเขาว่าตรงนี้เป็นปริยัติ คือว่าความจำ ทีแรกไม่ให้คิด พอ
 ไม่ให้คิดก็ไม่คิดเลย พอจิตมันเริ่มสงบเข้าไป จะคิดก็คิดไม่ได้แล้ว เพราะว่าความไม่ให้คิด มันเป็น
 มรรคหยาบเข้ามา

แต่พอเวลามันละเอียดเข้าไป มันไม่ใช่คิด แต่มันไม่มีคำพูดว่าคิดไง มันเป็นการรำพึงไง จิตเป็นสมาธิเข้าไป เราจะรำพึงได้ เราควบคุมจิตได้ไง ไม่ใช่ว่าจิตเป็นสมาธิเข้าไปแล้วสมาธินี้จะควบคุมไม่ได้ สมาธินี้ควบคุมได้นะ สมาธินี้นึกได้น้อยๆ อันนั้นคือรำพึง นึกได้น้อยๆ พอรำพึงขึ้นมา มันมีความเป็นสมาธิอยู่แล้ว มันมีความเป็นสมาธิอยู่ แล้วมันนึกภาพขึ้นมาที่เห็นธาตุ ๔ อันนั้น พอเห็นธาตุ ๔ อันนั้น ธาตุ ๔ นั้นแปรสภาพ เห็นใหม่ ธาตุ ๔ ข้างนอก ดิน น้ำ ลม ไฟมันแปรสภาพอยู่ตลอดเวลา ขนาดเขาขุดดินขุดอะไรกัน เขาทำเป็นคลองเป็นอะไรไป เขาทำได้ เขาแปรสภาพได้ มันก็เป็นเรื่องของเขา

แต่ธาตุ ๔ ของเรา ธาตุ ๔ ในกายของเรา เห็นใหม่ แล้วจิตวิปัสสนามันมาเห็นธาตุ ๔ เห็นภายในนี้ มันสะท้อนถึงหัวใจใจ เพราะหัวใจมันเกาะเกี่ยวไว้ อุปาทานนะ ทั้งๆ ที่รู้ที่อยู่ แต่รู้ที่อยู่ด้วยสัญญา รู้ที่อยู่ด้วยการจำมา มันไม่เห็นจริงใจ รู้อยู่กับความรู้จริง เห็นใหม่ ความรู้จริงและความรู้แจ้ง ความรู้แจ้งหมายถึงว่าพอรู้แจ้งใจอันนี้ ใจมันจะควบคุมใจมันได้ มันจะสลดหดหู่ นะ นี้ธรรมสังเวช

ธรรมเกิดขึ้น มันจะสังเวชในความยึดมั่นถือมั่น มันจะสงสารตัวเองใจ สงสารตัวเองว่าทำไมความคิดเมื่อก่อนเราคิดแบบนั้น ความคิดนี้มันปกคลุมไว้ มันทำไมคิดแบบนี้ แต่เดี๋ยวนี้พอมันเข้าใจแล้ว ทำไมเมื่อก่อนไม่คิดอย่างนี้?

นั่นมันเกิดขึ้นจากอะไร? เกิดขึ้นจากภาวะของใจที่มันเจริญขึ้นใช่ไหม? ใจวิปัสสนาแล้วเจริญขึ้นใช่ไหม? ใจที่วิปัสสนาเจริญขึ้น มันต้องย้อนเข้ามาถูกทางไง ย้อนกลับเข้าไปถูกทางของมัน ถ้าไม่ถูกทางของมัน มันก็วนอยู่นั่น ความวนอยู่นั่นมันไม่พัฒนาขึ้นไป นั่นคือมรรคหยาบ ถ้ามรรคละเอียดขึ้นมา แยกเงินมา ถ้าไม่ทิ้งเงินก็ไม่ได้ทอง เห็นทองอยู่ข้างหน้า แยกมาหนัก ต้องทิ้งเงินถึงได้ทอง แยกทองมาไปเจอเพชร ต้องทิ้งทองถึงจะเอาเพชร

ภวานาก็เหมือนกัน ถ้ามันเริ่มต้นไม่ให้เกิด มันคือไม่ให้เกิด เพราะคิดแล้วมันเป็นโลกหมดเลย ความคิดนี้เป็นโลกหมดเลย เห็นใหม่ ความเห็น โลกที่แปรไปมันก็เป็นโลกหมดเลย ไม่ให้คิดหรอก ที่แรกไม่ให้เกิด แต่จิตพอมันสงบแล้วถ้ามันไม่คิด จิตสงบแล้วมันจะวิปัสสนาได้อย่างไร? สมถกรรม

ฐาน วิปัสสนากรรมฐาน เห็นไหม วิปัสสนากรรมฐาน ไม่ให้คิดที่แรก ให้มันสงบเข้ามาก่อน ให้มันเป็นอิสระตัวมันเอง

ที่นี้พอมันคิดอีกที่มันถึงจะเป็นปัญญา ถ้าคิดที่แรกนะมันเป็นสัญญา ความคิดที่เป็นสัญญากับความคิดที่เป็นปัญญา อาศัยไหน? อาศัยความสงบของเรานี้แบ่ง แล้วใครรู้? ปัจเจกตั้งรู้จำเพาะตน ถ้าคิดแบบโลกของเขา เห็นธาตุ ความรู้ธาตุของเขา รู้แล้วได้อะไรขึ้นมา? ความรู้รู้ตลอดเวลาไม่ได้อะไรขึ้นมา

แต่ถ้าจิตมันสงบเข้ามา ไอ้ธาตุรู้ตัวที่ธาตุ ๖ นั้นมันเข้าใจ มันเข้าใจนะ มันสะท้อนถึงไง ถ้าจิตสงบถึงจิตติจิต เห็นไหม สะท้อนถึงตัวธาตุรู้ นั่น ธาตุรู้ นั่นเป็นพลังงานแฝงอยู่ข้างใน เหมือนพลังงานข้างในคอมพิวเตอร์ ถ้าไม่มีไฟ คอมพิวเตอร์ทำงานไม่ได้เลย ถ้ามีไฟ คอมพิวเตอร์ถึงทำงานได้ ถ้าไม่มีจิตเรา ธาตุ ๔ ก็คือดิน น้ำ ลม ไฟเหมือนกัน มันเป็นธาตุเปลือกๆ ข้างนอกนั้น คนตายแล้วก็ร่างกายเหมือนกัน คนตายใหม่ๆ เห็นไหม ร่างกายยังอบอุ่นอยู่ มันยังอ่อนยังไม่แข็ง ก็มีธาตุ ๔ เหมือนกันเหมือนกันเลย แต่ไม่มีตัวธาตุรู้ตัวจิตตัวนี้

ที่นี้ถ้าเราพิจารณากาย เห็นไหม มันต้องให้สะท้อนถึงกันไง คือว่าความสัมพันธ์ ใจที่วิปัสสนาเข้าไป ปัญญาที่หมุนกลับเข้าไปเดี๋ยวนั้น มันสะท้อนถึงเดี๋ยวนั้น มันไปแก้เดี๋ยวนั้น ถึงว่าเป็นปัจจุบันธรรม ทำไมถึงบอกว่าแค่ข้างกระดูกหู ฐุแลบลิ้น? ถ้าวิปัสสนาเข้าได้ ความเข้าใจเดี๋ยวนั้นไง แต่ขณะที่เราเสริมขึ้นไปนี่มันยากมาก การเสริมขึ้นไป การดันใจเราขึ้นไป การดันใจเราขึ้นไปถึงมรรคหยาบๆ เห็นไหม

ถึงว่าการถึงที่สุดแล้วมันข้ามพ้นจากบุญและบาป บุญนี่มันก็เป็นบุญ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดกุศล แต่ตัวนี้ละ คำว่าข้ามพ้นแล้วไม่ใช่ว่าสูญหายนะ ข้ามพ้นส่วนข้ามพ้น ข้ามพ้นคือข้ามพ้นกิเลส เห็นไหม พระอรหันต์เหมือนกัน ทำไมพระสิวลีถึงว่าเป็นพระที่มีลาภมากที่สุด พระอรหันต์ในครั้งพุทธกาลที่เป็นลูกศิษย์พระสารีบุตร เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน แต่ไม่เคยฉันทข้ามอ้อมแม่แต่มือเดียวเลย เห็นไหม ความข้ามพ้นนี้ข้ามพ้นเหมือนกัน แต่บุญกุศลที่อยู่บาร์มี

การสร้างบุญกุศลมา มันจะถึงว่าบารมีว่าพระองค์ไหนมีลาภมาก มีหมู่คณะมาก เห็นไหม เป็นผู้ที่สั่งสอนเขามาก ปรรณามาใน คือว่าถ้าปรรณาจะมาสั่งสอนเขา ปรรณาจะมาเป็นอย่างนั้น มันต้องสะสมมา ในพระไตรปิฎกมีพวกโยมไปถามว่า

“พระพุทธเจ้านี้มีคนนับถือมาก แล้วก็มียาภมากเพราะเป็นพระพุทธเจ้า”

พระพุทธเจ้าบอก “ไม่ใช่ มีเพราะท่านสร้างมา” พระพุทธเจ้าสร้างเป็นพุทธภูมิมา คิณคฤติ สละทั้งชีวิต สละให้ท่านมาทั้งหมด เห็นไหม ให้ทั้งครอบครัว ให้ทั้งลูก ให้ทุกอย่างเลย ให้เขาหมด ถ้าชีวิตนี้ให้ได้ก็ให้ แต่ชีวิตนี้ให้ไม่ได้เพราะอะไร เพราะชีวิตมันสืบต่อ ชีวิตนี้เป็นผลไป เป็นตัวธาคูรู้งิ มันเป็นตัวที่รับรู้ไป เป็นตัวที่ตัวสะเทือนถึงไป แล้วพอข้ามพ้นเหมือนกัน

นี่วิสัยไป วิสัยของพระพุทธเจ้านั้นถึงว่าพุทธวิสัย แล้วก็สาวกวิสัยมันต่างกัน ต่างกันมหาศาล เพราะสร้างบุญกุศลมาต่างกัน การทำมาถึงได้ต่างกัน แต่ความสะอาดใจ ความสะอาด การทำจิตนี้ข้ามพ้นนี้เท่ากัน นี่ถึงว่าข้ามพ้นทั้งบุญและบาป แต่ข้ามพ้นแล้ว ถ้าไม่มีบุญและบาปมันก็มาตรงนี้ไม่ได้ แต่ถ้าเราติดอยู่เราก็ไปไม่ได้

ถึงว่าได้บุญมา เราใช้บุญของเราไป นี่บุญสั่งสมมา แต่ข้ามไปแล้วอันนี้กลับมีผล ๒ ชั้น ถ้าข้ามไปแล้วนะ เพราะอะไร เพราะพลังงานจิตนี้บริสุทธิ์ พอจิตนี้บริสุทธิ์แล้วมันใช้งานนั้นได้ใจ สิ่งนั้นจะเสริมเข้ามา สิ่งบริสุทธิ์อยู่แล้ว มันให้ผลมีก็เท่า เหมือนกับว่าอาจารย์บอกว่า “จิตของอาจารย์นี้เวลาที่ข้ามพ้นแล้วจิตเหมือนน้ำอมฤต น้ำอมตะใจ น้ำอมตธรรมในหัวใจนั้นดักจ้วงไม่มีวันหมด”

แต่ถ้าเป็นสัญชาตนะ เป็นความคิด เป็นความจำนะ พอใช้หมดไปมันลึ้ม มันหายไป เห็นไหม แต่น้ำอมฤตนั้นดักไม่มีวันหมด แล้วบวกเข้าไปกับผลบุญกุศลที่สร้างมา บวกเข้าไปสิ จิตนั้นบริสุทธิ์ แล้วบวกเข้าไปกับผลบุญกุศลที่สร้างมา มันจะให้คุณค่าขนาดไหนกับสิ่งที่เป็นกับชาวโลกใจ ถึงว่าต้องเป็นที่พึ่งของตนให้ได้ก่อนใจ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนพึ่งตนเองได้แล้ว เห็นไหม แล้วทุกอย่างมันจะเป็นที่พึ่งของทุกๆ ฝ่าย ทุกที่จะไปพึ่งหลักใจอันนั้นใจ

บุญกุศลข้ามพ้นแล้วไม่ใช่ว่าพ้นแล้วหมดไป แต่จะหมดไปต่อเมื่อเราตายไป หรือว่ามันจะส่งผลไปข้างหน้านั้น นี่ข้ามพ้นทั้งบุญบาป ข้ามพ้นในความยึดมั่นถือมั่น มันไม่ได้ข้ามพ้นด้วยความสลัดทิ้งหรอก มันสลัดทิ้งไม่ได้ ของที่มีหามาแล้ว มันสลัดทิ้งไปไม่ได้ มันมีอยู่ต่อไป อย่างเช่นภาวนา เวลาภาวนาไปจิตสงบจะไปเห็นนรก-สวรรค์ก่อน อันนั้นเป็นอะไร?

เพราะจิตนั้นมันสร้างบุญกุศลมา ของเขาจะทำไมจิตเวลาภาวนาไป จิตสงบไป บางจิตนี้จะเห็นกาย จะรู้เรื่องต่างๆ บางคนสงบไปสงบเฉยๆ นี่เพราะความสร้างมาต่างกัน ภาวนากรรมมีมาต่างกัน แต่ถ้าคนที่มีภาวนากรรมมีนะ พอจิตมันสงบ จิตนี้มันสงบ จิตนี้มีความลึกคะนอง จิตนี้รับรู้ต่างๆ ไป ใช้ตรงนั้นก่อนไง รับรู้ตรงนั้นก่อนไง สิ่งที่เป็นประโยชน์กลับเป็นโทษ เห็นไหม เป็นโทษเพราะอะไร? เป็นโทษเพราะมันจะหลงทางไปไง มันไม่เข้าทางสิ่งที่ถูกต้อง

ฉะนั้นเข้าทางที่ถูกต้องคือเข้าทางอริยมรรคทั้งหมด อริยมรรค งานชอบ ความเพียรชอบ เพราะความชอบนี้มันதாகดากิเลส มันไม่ใช่รับรู้ สิ่งที่ไม่รับรู้ สิ่งที่ไม่ส่งออกนั้น สิ่งที่ไม่รับรู้ข้างนอกนั้นคือการรับรู้ เห็นไหม พลังงานที่ส่งออก เห็นไหม พลังงานเหมือนกันแต่รับรู้ๆ

ถ้าพลังงานอย่างนั้น ดูอย่างพลังงานของโทรศัพท์ เห็นไหม เคลื่อนที่ไปได้ด้วยสื่อวิทยุ เขาโทรศัพท์ถึงกัน แล้วโทรจิตล่ะ? นี่มันต่างกันไหม พลังงานนั้นมันก็เคลื่อนที่ไปได้ มันส่งแสงได้ แสงเลเซอร์ก็ยิงไปได้ ใจนี้ก็รับรู้ได้เหมือนกัน เท่ากับส่งออกนั้นเท่ากับพลังงานอันนั้น เพราะอะไร เพราะเป็นพลังงานส่งไป แต่มันรู้สุขทุกข์

คลื่นวิทยุต่างๆ ความเห็นต่างๆ ในการสื่อสารนั้น ตัวมันเองไม่รู้เรื่องเลย คนที่รับรู้ข่าวสารนั้น ถึงจะได้ประโยชน์ใช้ไหม? ตัวมันเองมันรับรู้อะไร? มันเป็นแค่พลังงานอันหนึ่ง นี่ธาตุไฟ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันสงบเข้าไปอย่างนั้น เราจะทำจิตให้เราส่งออกรับรู้มา มันมีธาตุรู้เป็นธาตุที่ ๖ อยู่ มันรับรู้อยู่ใช่ไหม? มันก็มีความตื่นเต็นว่าฉันเป็นผู้วิเศษ ฉันเหนือคนไหน นี่หลงไหม? นี่บุญกุศล

ถ้าไม่อยู่ในอริยมรรค ใจออกไปมันก็ทำให้เราผิดพลาดได้ นี่ข้ามพ้นทั้งบุญและบาป บุญนั้นถึงต้องวางไว้ก่อน เห็นไหม วางไว้เพื่อจะข้ามพ้นตรงสังโยชน์ตรงยึดมั่นถือมั่นมัน ตรงที่มันยังทำให้

เราควบคุมตัวเองเอาไว้ได้ นั่นเราข้ามพ้นตรงนั้น ถ้ายังข้ามไม่ได้ก็วางไว้ วางไว้ ไม่ให้มันออกมาทำให้เราผิดช่องทางไป นี่ถึงว่าเข้ามาอริยมรรค นี่การถากถางกิเลส กิเลสมันอยู่ที่ธาตุนี้

ธาตุ ๔ นั้นมันแปรสภาพ แต่ธาตุรู้มันอยู่รับรู้อีกอันหนึ่ง ธาตุไฟเป็นธาตุไฟ ธาตุไฟมันเผาไหม้อยู่เพื่อให้ชีวิตนี้สืบทอดไปเท่านั้น จนตายธาตุไฟกับธาตุลมออกไปก่อน ธาตุรู้หลุดก่อนเพื่อนเลย เพราะตายนั้นจิตหลุดออกไป จิตหลุดออกไปแล้วธาตุไฟถึงได้จางไปๆ เห็นไหม

นี่ถึงว่าให้กลับมาดูที่ว่าถ้าอธิบายว่าธาตุนี้เป็นเหมือนสสารทั่วไป มันทำให้เราเข้าใจผิดแล้วเราก็จะว่าทำไมมันเหมือนกัน อย่างเช่นที่ว่าในศาสนาเรา เรื่องอากาศกับลมนี้ผิดต่างกันไป เห็นไหม ลมกับอากาศ ธาตุ ๔ ถึงว่าดิน น้ำ ลม ไฟ ลมเป็นลม อากาศเป็นอวกาศ อวกาศนั้นอยู่เป็นอวกาศอยู่ในโพรงกระดูก เห็นไหม โพรงกระดูกมันให้ผลอะไร? แต่มันก็เป็นส่วนที่ละเอียดกว่าลม

ธาตุรู้ก็เหมือนกัน เป็นพลังงานเหมือนกัน พลังงานมีชีวิต ไม่ใช่พลังงานแบบทั่วไป พลังงานแบบนั้นมันพลังงานของโลกเขา พลังงานของวัตถุ พลังงานวัตถุนี้มันแปรสภาพอยู่ตลอดเวลา มันมีอยู่ไฉน มันถึงว่าสิ่งนั้นก็มียู่ มนุษย์ก็มียู่ มนุษย์ต้องเป็นอย่างนั้นหรือ?

มนุษย์ต้องประเสริฐกว่านั้นสิ มนุษย์ประเสริฐกว่านั้นเพราะมนุษย์มีจิตใจ มนุษย์มีธาตุรู้ แล้วมนุษย์มาพบพระพุทธศาสนา ศาสนาสอนอย่างนั้นไง สอนให้เข้ามาถึงตรงนี้ไง เราเดินเข้าไปแล้วเราก็จะถึง เราถึงแล้วเราก็จะพ้นจากความสงสัยทั้งหมด สิ่งที่สงสัย ถ้าจะแก้ว่าไม่ให้สงสัยเลยแล้วทำเลย ศึกษาเพื่อไม่ให้สงสัยเลย เป็นไปไม่ได้ เพราะว่าค้นหาอุปาทานมันอยู่ที่นั่น มันยังศึกษามันยังสงสัย มันสงสัยของมันไปเรื่อยๆ ต้องแก้สงสัยไปเรื่อย แล้วก็จ้อไปเรื่อยๆ อ้อจนมันละเอียดอ่อนมาก

เรื่องธรรมะนี่เรื่องละเอียด ละเอียดจริงๆ แต่เพราะเราไม่เข้าใจกัน เราศึกษามาแล้วเราว่าเราเข้าใจนะ ถ้าเราว่าเราเข้าใจ เราต้องเห็นธรรมสมควรแก่ธรรม มีพระนะไปภาวนาอยู่ ถ้าลองเข้าไปถึงข้างใน จะสลดสังเวชมากแล้วจะร้องไห้หะ น้ำตาจะไหลพรากๆ ทำไมเมื่อก่อนเราไม่เห็นอย่างนี้ เราศึกษามา

เหมือนกับพวกเรานี้แหละ ถ้าเราภาวนาไม่ได้ขนาดนั้น เราอ่านหนังสือนี้ อ่านหนังสือไป อ่านหนังสือไป เพราะว่าอ่านซ้ำเข้าไป ทำไมเมื่อก่อนเราไม่เห็นอย่างนี้? ทำไมตรงนี้มันข้ามพ้นไปได้ อย่างไร? ความเห็นมันละเอียดขึ้นไป ละเอียดขึ้นไป

มันไม่ตีใครหรอก มันกลับมาตีเราเอง กลับมาตีเราเองนะ กลับมาตีเราๆ ธรรมะนั้นถึงประเสริฐอยู่แล้ว เราเข้าไม่ถึงเอง เราไม่เข้าใจเอง เราต้องพัฒนาใจของเรา แล้วเราจะรู้ตามความเป็นจริงอันนั้นออกไป มันก็จบ

ถ้ามันจบจากข้างในนะ ข้างนอกนี่จะเป็นประโยชน์หมด ถ้ามันไม่จบจากข้างในนะ พยายามจะให้จบข้างนอก เห็นไหม ข้างนอกจะให้จบ แต่ข้างในนี่กองขยะ ความคิดของเรานี้หมกมุ่นอยู่ในหัวใจ มันไม่จบหรอก ถ้าข้างในจบ โลกนี้ก็มันต่อไป พระพุทธเจ้าเกิดมาแล้วในกัปนี้ ๔ พระองค์ พระศรีอริยเมตไตรยจะมาตรัสรู้ต่อไป โลกนี้ไม่มีวันสิ้นสุดหรอก

โลกถึงว่าเป็นอินไตย ๔ ไร โลก ฆาน กรรม พุทธวิสัย ยังมีต่อไปๆ แล้วเราจะห่วงโลก ห่วงอย่างอื่นไม่ได้ ที่นี้เราห่วงอยู่ เห็นไหม โลกคือหมู่มั่ว เราคิดในครอบคร้ว คิดทุกอย่างเลย แล้วโลกมันเป็นอย่างนี้ต่อไป เราห่วงโลกหรือห่วงใจ ใจของเราที่รับรู้โลก ถ้าเข้าใจเรื่องข้างในจบ จบที่ใจแล้วข้างนอกจะจบอัตโนมัติเลย อยู่ไปสักแต่ว่า เห็นไหม

ฟังสิ! พระสารีบุตรไปลาพระพุทธเจ้า เห็นไหม “แล้วแต่สมควรกับกาลเวลาเถิด” แล้วพระอรหันต์นี้จะมีชีวิตอยู่ต่อไปก็ได้ ถ้าจะดับขั้นนี้ไม่อย่างนั้นเพราะว่ามีค่าเท่ากัน ไม่ทำลายตัวเองหรือทำลายไม่ได้ เพียงแต่ว่าถึงเวลาจะปล่อยให้ตายหรือว่าจะอยู่ มีแต่จะสืบต่อไปๆ เพื่อประโยชน์ของโลกเขา

แต่เราอยู่กับโลกด้วยความว่าเป็นเจ้าของโลกเขา ต่างกันมากเลย เพื่อประโยชน์ของโลกเขามันก็จบแค่นั้นเอง เอวัง